

وابستگی به اینترنت و تاثیر آن بر وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز: مطالعه مقطعی رفتار اعتیاد محور

لیلا قهرمانی^{*}، علیرضا جعفری باغخیراتی^۱، مهین نظری^۲
دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

Internet Addiction and its Effects on the Academic Achievement of the Students of Shiraz University of Medical Sciences: A Cross-sectional Study on Addiction-driven Behaviors

Leila Ghahremani^{*}, Alireza Jafari Baghkheirati¹, Mahin Nazari²

Faculty of Health and Nutrition, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

Abstract

Introduction: Considering the popularity and the widespread access to the Internet, its use has turned into a necessity. Besides its various advantages, improper and excessive use of Internet has led to overt dependence on the Net. We aimed to determine the effect of Internet addiction on academic achievement and its consequences.

Materials and Methods: This cross-sectional study was done on 298 students studying at Shiraz University of Medical Sciences in 2011. The data were collected using Yang's Internet addiction questionnaire and analyzed using SPSS software. A $P < 0.05$ was considered as significant.

Results: The total mean ($\pm$ SD) internet addiction score was 31.26 ($\pm$ 11.53). 91.6, 6.4, and 0.3% of the students had normal, mild, and severe addiction to the Internet, respectively. We found a significant relationship between addiction to the Internet and variables such as chatting, sex, having a personal laptop, hours working with the computer, and hours surfing the Internet ($P < 0.05$). We found no significant relationship between Internet addiction and variables such as age, using personal emails, residential location, marital status, number of failed grades, age of beginning Internet use ($P > 0.05$).

Conclusion: Currently, all people including university students are more or less involved in the Internet which has caused a massive change in various aspects of people's lives. Therefore, taking necessary measures that could result in the proper use of this technology is crucial in order to improve the society.

Keywords

Addictive behavior, Internet, Students, University

چکیده

مقدمه: با توجه به اینکه امروزه تقریباً تمام کارها به صورت اینترنتی انجام می‌شود استفاده از اینترنت یک نیاز اساسی می‌باشد. در کنار مزیت‌های اینترنت، معمولاً استفاده بیجا و افراطی باعث وابستگی به اینترنت و مشکلات ناشی از آن می‌شود. بدین منظور مطالعه حاضر با هدف تعیین تاثیر وابستگی به اینترنت بر وضعیت تحصیلی و پیامدهای آن انجام شده است.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر، مطالعه‌ای مقطعی-تحلیلی است که بر روی ۲۹۸ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۹۰ انجام شده است. داده‌ها، بر اساس پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ جمع‌آوری و وارد نرم‌افزار شد و در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج: نمره کل اعتیاد به اینترنت در دانشجویان 31.26 ± 11.53 بود که ۹۱/۶ درصد از دانشجویان در سطح عادی، ۶/۴ درصد وابستگی خفیف و ۰/۳ درصد وابستگی شدید به اینترنت داشتند.

بین متغیر چت کردن، جنس، داشتن لپ تاپ شخصی، ساعت کار با کامپیوتر و ساعت کار با اینترنت و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود داشت ($p < 0.05$) و بین متغیر سن، استفاده از ایمیل شخصی، محل اسکان، وضعیت تأهل، محل تولد، تعداد واحد افتاده و سن شروع استفاده از اینترنت با اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود نداشت ($p > 0.05$).

نتیجه گیری: امروزه زندگی همه افراد و از جمله دانشجویان با اینترنت درآمیخته و تحولات عمیقی در ابعاد مختلف زندگی امروزی به وجود آورده است، لذا اتخاذ تصمیماتی که بتوان از این نیرو به طور مثبت و در جهت پیشرفت جامعه استفاده نمود، بسیار مهم می‌باشد.

واژگان کلیدی

رفتار اعتیاد محور، اینترنت، دانشجو، دانشگاه

مقدمه

علم و فناوری در سال‌های اخیر به طور باور نکردنی پیشرفت کرده و سرعت گرفته است و در این بین انسان ناگزیر به هم سوئی با این پیشرفت و فناوری است. شبکه جهانی اینترنت هم طی سال‌های اخیر به اندازه‌ای پیشرفت کرده که جزئی از زندگی روزمره مردم شده است. اینترنت را می‌توان بزرگ‌ترین فناوری دانست که به دست انسان طراحی، مهندسی و اجرا گردیده است [۱]. فناوری اطلاعات امکانات فراوانی در عرصه‌های علمی، اجتماعی و اقتصادی ایجاد نموده است که دسترسی به اینترنت از جمله شاخص‌های مهم آن محسوب می‌گردد [۲]. بی شک اینترنت پیش‌تاز انقلاب صنعتی جدید است و با ورود روزانه هزاران عضو جدید و حدود ۲۰۰ میلیون نفر کاربر در سراسر دنیا، اینترنت در حال شکل دادن یک انقلاب ارتباطی، اجتماعی و اقتصادی است [۳]. بر اساس برآوردها در سال ۲۰۰۱ حدود یک و نیم میلیارد نفر از اینترنت استفاده می‌کردند [۲]. آمار ارایه شده از سوی مدیریت توسعه ملی اینترنت در سال ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که ضریب نفوذ اینترنت در ایران، ۳۲ درصد بوده است [۱]. نتایج تحقیقات انجام شده در ایالات متحده نشانگر آن است که استفاده از اینترنت در میان جوانان، بیش از هر گروه سنی دیگری است [۴]. بررسی در میان نوجوانان ۱۶ مدرسه شانگهای چین نشان داد که میزان استفاده از اینترنت در میان نوجوانان مورد مطالعه ۹۴/۳۲ بوده که میزان بروز اعتیاد به اینترنت ۸/۷۸ درصد بوده است [۵].

برای مثال تعداد کمی از آمریکایی‌ها در سال ۲۰۰۲ از اینترنت استفاده می‌کردند ولی در حال حاضر ۲/۳ از مردم آمریکا از اینترنت به صورت مداوم برای چک کردن ایمیل، فرستادن پیام، انجام بازی‌های برخط، خرید کالا، ذخیره اطلاعات و مشارکت در شرط‌بندی‌های اینترنتی استفاده می‌کنند [۶]. چندین کشور در آسیا به خصوص چین، کره جنوبی و تایوان مشخص شده است که بیشترین میزان شیوع اعتیاد به کامپیوتر یا اینترنت را در میان جوانان دارند [۵]. اطلاعات به دست آمده از مرکز اطلاعات شبکه اینترنت چین در تاریخ ۳۰ ژوئن ۲۰۰۵ نشان داد ۱۰۳ میلیون کاربر از اینترنت استفاده می‌کنند که از این تعداد ۱۵/۸ درصد آن‌ها نوجوانان زیر ۱۸ سال بوده‌اند [۵].

ویژگی‌های منحصر به فرد اینترنت از جمله سهولت دسترسی به آن، ۲۴ ساعته بودن، سادگی کار، هزینه پایین، گمنام ماندن کاربران آن و سایر ویژگی‌ها، همگی موجب استقبال عظیم مردم در سراسر جهان از آن شده است. این خصوصیات، علاوه بر آنکه از یک طرف از قابلیت‌های اینترنت محسوب می‌شوند، از طرف دیگر از معایب آن نیز به شمار می‌آید. یکی از مشکلاتی که اینترنت پدید آورده است، اعتیاد مجازی یا اعتیاد به این شبکه عظیم جهانی است که تأثیرات رفتاری-روانی بسیار خطرناکی بر کاربران دارد. [۳]

اصطلاح اختلال اعتیاد اینترنتی نخستین بار توسط Goldberg در سال ۱۹۹۶ مطرح شد [۷، ۸]. اعتیاد به اینترنت یک احساس متفاوت بین حالت برخط و نابرخط است. افراد ممکن است موقعی که به اینترنت متصل نیستند احساس ناامیدی، نگرانی، ناراحتی، دلواپسی و افسردگی کنند و زمانی که به اینترنت متصل هستند احساس خوشایند بودن، برانگیختگی، هیجان، جذب و حمایت داشته باشند [۹].

وابستگی به اینترنت در سال‌های اخیر به عنوان اعتیاد رفتارمحور مورد توجه قرار گرفته است [۲]. اعتیاد به اینترنت در زیرمجموعه اختلالات تکانه‌ای آمده است و آن نوعی استفاده از اینترنت است که بتواند مشکلات روان‌شناختی، اجتماعی، درسی و یا شغلی در زندگی فرد ایجاد کند. رایج‌ترین تعریف این است که نوعی وابستگی رفتاری به اینترنت ایجاد کند [۳].

استفاده از اینترنت، زمان با ارزشی را که افراد می‌توانند با خانواده و دوستان صرف کنند، از آن‌ها می‌گیرد و این منجر به ایجاد گروه‌های کوچک اجتماعی، سطوح بالاتری از تنهایی، علائم استرس و افسردگی می‌شود [۱۰]. Griffiths در سال ۲۰۰۰ عنوان کرد تعداد زیادی از کاربرانی که بیش از اندازه از اینترنت استفاده می‌کنند به اینترنت اعتیاد ندارند اما باید استفاده بیش از اندازه و استفاده متوسط از اینترنت به‌عنوان عوامل تقویت‌کننده اعتیاد به اینترنت در نظر گرفته شوند [۱۱].

انجمن روان‌پزشکی آمریکا اعتیاد به اینترنت را یک الگوی استفاده از اینترنت که موجب اختلال عملکردی شده و با حالات ناخوشایند درونی در طول یک دوره دو ماهه همراه باشد، تعریف کرده است و برای تشخیص آن هفت ملاک تحمل، علایم ترک، زمان استفاده از اینترنت بیش از آن چه که فرد در ابتدا قصد دارد به طول انجامد، تمایل مداوم برای کنترل رفتار، صرف وقت قابل توجه برای امور مرتبط با اینترنت، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، شغلی و تفریحی در اثر استفاده از اینترنت و تداوم استفاده با وجود آگاهی از آثار منفی را ارائه نموده است (حداقل سه معیار در طول دو ماه) [۸].

اعتیاد به اینترنت شامل اعتیاد به اتاق گپ، هرزه‌نگاری و قمار برخط است که می‌تواند زمینه تخریب سلامت روابط، احساسات و در نهایت روح و روان افراد را فراهم نماید [۱۲].

Bergmark برای تشخیص اعتیاد به اینترنت ۴ ملاک مهم استفاده بیش از حد از اینترنت به‌طوری که زمان احساس نشود، تنش و افسردگی زمانی که به اینترنت وصل نیستند، نیازمند زیاد بودن زمان برای اتصال به اینترنت و انزوای اجتماعی را گزارش نموده‌اند [۱۳].

اخیراً استفاده هشیارانه (زیرکانه) از اینترنت در نوجوانان افزایش یافته است. یکی از دلایل برای این موضوع این است که استفاده از اینترنت با کامپیوتر شخصی می‌تواند نیازهای شخصی آن‌ها را به وسیله فراهم آوردن فرصت دسترسی به تعداد زیادی وبسایت و ارتباط با همتهای گوناگون خود فراهم آورد [۱۴]. نتایج نشان داده است که اعتیاد به اینترنت باعث ایجاد عدم مسئولیت‌پذیری اجتماعی، انزوای اجتماعی، فقدان حمایت اجتماعی و ناکارآمدی تحصیلی و کاری می‌شود [۱۵].

اینترنت در خانه، مدرسه، دانشگاه و غیره وجود دارد. تعداد کاربران اینترنت به‌طور شگفت‌آوری در حال افزایش است و تا دسامبر سال ۲۰۰۰ میلادی تعداد استفاده‌کنندگان از اینترنت ۶۶۵ میلیون نفر در جهان گزارش شده است [۴].

باید در نظر داشت که دانشگاه‌ها و از جمله دانشگاه‌های علوم پزشکی گروه قابل ملاحظه‌ای از استفاده‌کنندگان اینترنت را تشکیل می‌دهند اما عدم استفاده صحیح از اینترنت و جستجوهای کنجکاوانه دانشجویان به‌صورت بی‌هدف و بی‌برنامه نه تنها آن‌ها را از رسالت اصلی اینترنت در دانشگاه دور می‌کند بلکه به دلیل ایجاد نوعی اعتیاد و صرف بیشترین زمان اوقات فراغت دانشجویان، می‌تواند تأثیر منفی بر عملکرد تحصیل دانشجویان داشته باشد [۲].

۱. بدین منظور مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر وابستگی به اینترنت بر وضعیت تحصیلی و پیامدهای مثبت و منفی آن طراحی و اجرا شده است. سؤال‌های پژوهش بشرح زیر است:

۲. هدف دانشجویان از جستجو در اینترنت چیست؟

۳. نمره کل اعتیاد به اینترنت در دانشجویان چه قدر است؟

۴. میانگین ساعت کار با کامپیوتر و اینترنت در طول یک هفته چه میزان می‌باشد؟

۵. آیا بین انجام فعالیت پژوهشی در دانشجویان عادی و دانشجویان وابسته به اینترنت از نظر آماری اختلاف معناداری وجود دارد؟

۶. آیا بین تحصیلات پدر و مادر و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود دارد؟

۷. آیا بین میانگین متغیرهای سن، ایمیل شخصی، چت کردن و داشتن لپ‌تاپ در بین دو گروه دانشجویان عادی و وابسته ارتباطی وجود دارد؟

۸. آیا بین جنس، محل اسکان، وضعیت تأهل و محل تولد با اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود دارد؟

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر، مطالعه‌ای مقطعی-تحلیلی (Cross Sectional) است که بر روی ۲۹۸ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز در ۱۳۹۰ انجام شده است. جامعه آماری این مطالعه کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل (خوابگاهی و غیرخوابگاهی) در

دانشگاه علوم پزشکی شیراز می‌باشند. گذراندن حداقل یک‌ترم از کل دوره تحصیل در دانشگاه، اشتغال به تحصیل در ترم جاری و رضایت جهت ورود به مطالعه از شرایط ورود به پژوهش حاضر بود.

نمونه‌گیری به صورت دو مرحله‌ای و بر اساس روش طبقه‌ای تناسبی و اتفاقی (Haphazard) انجام شد و تمام دانشجویان از هر رشته و مقطع تحصیلی شانس قرار گرفتن در نمونه را داشتند. به این ترتیب که ابتدا بر اساس تعداد کل دانشجویان هر دانشکده تعداد لازم برای نمونه مشخص و سپس بر اساس نمونه‌گیری اتفاقی افراد واجد شرایط وارد مطالعه شدند. محاسبه حجم نمونه با استفاده از فرمول محاسبه حجم نمونه برای مطالعات شیوع و با در نظر گرفتن میزان شیوع در سایر مطالعات در جامعه دانشجویی حداقل برابر با ۲۰۰ نفر برآورد گردید.

جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه ساختار یافته دو قسمتی شامل متغیرهای دموگرافیک دانشجویان از قبیل سن، جنس، ترم و رشته تحصیلی، میزان مهارت در استفاده از اینترنت و رایانه، استفاده از سایت‌های مختلف و هدف از جستجوی اینترنتی، وضعیت تحصیلی دانشجویان از جمله معدل، تعداد واحدهای گذرانده شده، داشتن مشروطی یا واحدهای افتاده و بخش دوم شامل نسخه فارسی پرسشنامه استاندارد و پایای سنجش اعتیاد به اینترنت Young بود که بر اساس نتایج مطالعه درگاهی و رضایی از اعتبار و پایایی خوبی (۰/۸۸) در ایران برخوردار بوده است [۱۶].

پرسشنامه مبتنی بر تعداد ۲۰ سؤال بر مبنای مقیاس ۵ تایی لیکرت است که در آن پاسخ‌گویان در خصوص هر یک از سؤالات مطرح شده بر مبنای طریقه نمره نسبی و تفسیر آن با استفاده از راهنمای پرسشنامه یکی از اعداد ۱ تا ۵ (هرگز = نمره ۱، به ندرت = نمره ۲، گاه‌گاهی = نمره ۳، اغلب = نمره ۴ و همیشه = نمره ۵) را به عنوان معیار سازگاری با حالت خود انتخاب نمودند و پس از تعیین نمره نهایی بر اساس استاندارد پرسشنامه و مطالعات قبلی از صفر تا صد وضعیت کاربران مورد مطالعه به سه سطح (عادی = کمتر از ۵۰، وابستگی خفیف = ۵۰-۷۹ و وابستگی شدید = ۸۰-۱۰۰) تقسیم گردیدند. پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات، کدبندی و وارد نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ شد و سپس با استفاده از آمار استنباطی نظیر آزمون t مستقل جهت مقایسه متغیرهای کمی و آزمون کای اسکور، جهت مقایسه متغیرهای کیفی بین دو گروه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و سطح معنی‌داری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

تعداد کل افراد حاضر در مطالعه ۲۹۸ نفر با میانگین سنی $1/8 \pm 21/51$ بود. نمره کل اعتیاد به اینترنت در دانشجویان $11/53 \pm 31/26$ بود که ۹۱/۶ درصد از دانشجویان در سطح عادی، ۶/۴ درصد وابستگی خفیف و ۰/۳ درصد وابستگی شدید به اینترنت داشتند. در پژوهش حاضر، از میان کل دانشجویان ۱۴/۸ درصد سابقه واحد افتاده و ۳ درصد آن‌ها سابقه مشروطی داشتند. ۲۳/۲ درصد دانشجویان سابقه چت کردن، ۸۵/۲ درصد دارای ایمیل شخصی و ۲۸/۹ درصد سابقه فعالیت پژوهشی داشتند، ۹۱/۳ درصد در خانه و ۷۴/۲ درصد در خوابگاه به کامپیوتر دسترسی داشتند و ۳۰/۵ درصد از آن‌ها دارای لپ تاب بودند. در این مطالعه، میانگین ساعت کار با کامپیوتر و اینترنت در طول یک هفته به ترتیب $10 \pm 6/86$ ساعت و $4/99 \pm 7/55$ ساعت بود و بیشترین ساعت استفاده نیز بین ۸ تا ۱۲ شب بود (حدود ۵۰ درصد دانشجویان). بیشترین میزان فراوانی سن شروع کار با اینترنت از سن ۱۸ سالگی بوده است و حدود ۸۵ درصد از دانشجویان با اینترنت آشنایی متوسط و زیاد داشتند. برای دریافت مقالات تحقیقی تمام متن دانشجویان بیشتر از سایت Google حدود ۵۰ درصد، و از سایت Pub Med حدود ۱۵ درصد استفاده می‌کردند. هدف دانشجویان از جستجو در اینترنت حدود ۳۶ درصد تحقیق و جستجوی مقالات، حدود ۱۸ درصد چک کردن ایمیل، حدود ۲۰ درصد سرگرمی و بقیه مواردی از قبیل مسائل فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و پیدا کردن دوست را عنوان کرده بودند.

بین انجام فعالیت پژوهشی در دانشجویان عادی و دانشجویان وابسته به اینترنت از نظر آماری اختلاف معناداری وجود نداشت. بر اساس نتایج مطالعه حاضر بین تحصیلات پدر و مادر و وابستگی به اینترنت رابطه معناداری وجود نداشت. میانگین نمره اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویانی که پدر آن‌ها بی‌سواد بود $30/77 \pm 10/6$ و در دانشجویانی که پدر آن‌ها باسواد بود $11/7 \pm 31/42$ که از لحاظ آماری ارتباط معناداری وجود نداشت ($p=0/8$). همچنین میانگین نمره اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویانی که مادر آن‌ها بی‌سواد بود $30/55 \pm 10/1$ و در دانشجویانی که مادر آن‌ها باسواد بود $11/9 \pm 31/44$ که از لحاظ آماری ارتباط معناداری وجود نداشت ($p=0/6$).

جدول شماره ۱: مشخصات دموگرافیکی دانشجویان مورد مطالعه

متغیر	زیر گروه	فراوانی نسبی (%)
جنس	زن	۸۶/۲
	مرد	۱۳/۸
محل اسکان	خوابگاه	۷۱/۱
	منزل	۲۸/۹
وضعیت تأهل	مجرد	۸۲/۲
	متأهل	۱۷/۸
محل تولد	شهر	۸۶/۶
	روستا	۱۳/۴
دانشکده محل تحصیل	پرستاری-مامایی	۳۳/۶
	بهداشت و تغذیه	۳۱/۵
	پیراپزشکی	۱۴/۴
	توانبخشی	۶
	پزشکی	۱/۷
	مدیریت	۱۲/۸
معدل	زیر ۱۶	۴۷/۷
	بالای ۱۶	۵۲/۳
موتورهای جستجوی مورد استفاده	Google	۵۲
	yahoo	۱۵
	سایر	۳۳

جدول ۲: مقایسه متغیرهای استفاده از ایمیل شخصی، چت کردن و داشتن لپ تاپ در بین دو گروه دانشجویان عادی و وابسته به اینترنت

متغیر	فراوانی مطلق و نسبی دانشجویان عادی	فراوانی مطلق و نسبی دانشجویان وابسته به اینترنت	P-value
استفاده از ایمیل شخصی	۳۴ (۹۴/۴)	۲ (۵/۵۵)	۰/۰۸
چت کردن	۲۱۲ (۹۷/۲۴)	۶ (۲/۷۵)	<۰/۰۰۱
داشتن لپ تاپ شخصی	۸۰ (۸۷/۹۱)	۱۱ (۱۲/۰۸)	۰/۰۲
داشتن فعالیت پژوهشی	۷۸ (۹۰/۶۹)	۸ (۹/۳)	۰/۲

جدول ۳: فراوانی مطلق و نسبی متغیرهای تعداد، محل اسکان، وضعیت تأهل و محل تولد در بین دو گروه دانشجویان عادی و وابسته

متغیر	فراوانی مطلق و نسبی دانشجویان عادی	فراوانی مطلق و نسبی دانشجویان وابسته به اینترنت	P-value
تعداد کل دانشجویان	۲۷۲ (۹۳/۱۵)	۲۰ (۶/۸۵)	۰/۰۰۳
محل اسکان	خوابگاه	۱۲ (۵/۸)	۰/۲
	منزل	۷۸ (۹۰/۷)	
وضعیت تأهل	مجرد	۱۶ (۶/۶۳)	۰/۷
	متأهل	۴ (۷/۷)	
محل تولد	شهر	۱۶ (۶/۳۲)	۰/۳
	روستا	۴ (۱۰)	

جدول ۴: مقایسه میانگین متغیرهای واحد افتاده، ساعت کار با کامپیوتر و اینترنت در طول یک هفته و سن شروع استفاده از اینترنت در بین دو گروه دانشجویان عادی و وابسته

متغیر	میانگین $\pm$ انحراف معیار دانشجویان عادی	تعداد دانشجویان وابسته به اینترنت (درصد)	P-value
تعداد واحد افتاده	۴/۱۵ $\pm$ ۳/۵	۲/۷۵ $\pm$ ۱/۷	۰/۵
ساعت کار با کامپیوتر در طول یک هفته	۶/۵۴ $\pm$ ۱۰/۴۹	۱۱/۶۸ $\pm$ ۱۱/۷۹	۰/۰۳
ساعت کار با اینترنت در طول یک هفته	۴/۶۱ $\pm$ ۷/۴	۱۰/۲۵ $\pm$ ۷/۵	۰/۰۰۱
سن شروع استفاده از اینترنت	۱۶/۳۱ $\pm$ ۲/۹	۱۵/۸۸ $\pm$ ۲/۱۱	۰/۲

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر نمره کل اعتیاد به اینترنت در دانشجویان $۱۱/۵۳ \pm ۳۱/۲۶$ بود که ۹۱/۶ درصد از دانشجویان در سطح عادی، ۶/۴ درصد وابستگی خفیف و ۰/۳ درصد وابستگی شدید به اینترنت داشتند. در هزاره سوم اینترنت نقش مهم و روز افزونی در زندگی دانشجویان ایفا می کند جاذبه اینترنت باعث شده تا بسیاری از جوانان به جای تعامل با همسالان و والدین کامپیوتر را برگزینند و بر اساس تحقیقات، استفاده بیش از حد تا دیر وقت از خطوط اینترنت دانشگاه، دانشجویان را با خطرات استفاده نامناسب از اینترنت و مشکلات تحصیلی و عدم مشارکت در برنامه های درسی مواجه ساخته است که به تدریج همین امر باعث تشدید اعتیاد اینترنتی بین این افراد می گردد.

در پژوهش حاضر، بین چت کردن و داشتن لپ تاپ شخصی با اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود داشت که دلیل آن می تواند جذابیت چت کردن به خصوص با فرد دیگر و عدم احساس گذشت زمان در هنگام چت کردن باشد و داشتن لپ تاپ شخصی می تواند به این دلیل که در هر زمانی شخص را قادر می کند که در هر زمان و مکانی به اینترنت متصل شود و این در طول زمان می تواند باعث اعتیاد به اینترنت شود. در مطالعه زارع بین داشتن کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت هم رابطه معنی دار وجود داشت [۲]. نتایج پژوهش نشان داد که بین سن و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود نداشت ولی در مطالعه Whang به نقل از Chih-Hung Ko بین سن و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود داشت [۷]. در مطالعه درگاهی و رضوی، ویزشفر، Pawlikowski و همکاران هم بین سن و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود داشت [۱۶، ۱۷، ۱۸].

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین ایمیل شخصی، وضعیت تأهل، محل تولد، داشتن فعالیت پژوهشی و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود نداشت. همچنین بین محل اسکان و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود نداشت در صورتی که در مطالعه Stavropoulos و همکاران، بین محل اقامت و اعتیاد به اینترنت رابطه معنی داری وجود داشت و این مقدار در مناطق شهری بیشتر از روستاها بود [۱۹]. بین جنس و اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار بود و این مقدار در پسرها بیشتر از دختران بود، میانگین نمره اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان دختر $۱۰/۸ \pm ۳۰/۲۴$ و در بین دانشجویان پسر $۱۳/۸ \pm ۳۷/۲۶$ بود که اختلاف بین آن ها معنی دار بود که دلیل آن می تواند استفاده بیشتر پسرها از بازی های رایانه ای و چت کردن باشد. در مطالعه Chih-Hung Ko و همکاران، Pawlikowski و همکاران، Stavropoulos و همکاران، همین نتیجه به دست آمد [۷، ۱۸، ۱۹]، ولی در مطالعه حسن زاده و صالحی این میزان در دختران بیشتر از پسران بود [۲۰]. در مطالعه ویزشفر نیز رابطه معنادار بود و زنان بیشتر از مردان در معرض خطر بودند [۱۷].

میانگین سن شروع استفاده از اینترنت در دانشجویان عادی $۱۶/۳۱ \pm ۲/۹$ و در دانشجویان وابسته به اینترنت $۱۵/۸۸ \pm ۲/۱۱$ بود که از نظر آماری رابطه معناداری وجود نداشت. بین سن شروع استفاده از اینترنت با اعتیاد به اینترنت هم رابطه معناداری مشاهده نشد، ولی در حال حاضر به دلیل دسترسی تعداد زیادی از کودکان به کامپیوتر و اینترنت سن استفاده از اینترنت و کامپیوتر پایین آمده و والدین باید بیشتر از گذشته مراقب استفاده فرزندان خود بوده و استفاده آن ها از اینترنت و کامپیوتر را کنترل کنند تا در آینده فرزندان شان دچار مشکلات جسمی و روانی نشوند. مطالعات پیشین نشان می دهد که محیط های خانوادگی یک فاکتور برای اعتیاد نوجوانان به اینترنت می باشد. از دیگر فاکتورهای خانوادگی که بر اعتیاد به اینترنت می تواند موثر باشد ارتباط بین خانوادگی، همبستگی بین اعضاء خانواده، طرز برخورد پدر و مادر با بچه ها باشد. همچنین بین مشخصات روانی افراد و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد [۲۱].

در پژوهش حاضر، بین ساعت کار با کامپیوتر و اینترنت رابطه معنادار بود که این طور می توان فرض کرد که هر چه تعداد ساعت استفاده از اینترنت و کامپیوتر در طول هفته بیشتر باشد می تواند باعث اعتیاد به اینترنت و در صورت تداوم، باعث وابستگی شدیدتر فرد شود که برای عدم وابستگی می توان ساعات مشخصی را در طول روز برای کار با کامپیوتر و اینترنت در نظر گرفت. در مطالعه ویزشفر هم بین ساعات استفاده از اینترنت رابطه معناداری مشاهده شد و نمایانگر آن بود که در افرادی که ساعات مشخصی از اینترنت استفاده می کنند میزان وابستگی به اینترنت کمتر از کسانی بود که به صورت متغیر از اینترنت استفاده می کردند [۱۷]. در مطالعه Stavropoulos و Kuss هم بین ساعات استفاده از اینترنت و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری مشاهده شد [۱۹،۲۲]. همچنین به نقل از معیدفر، Holmes عنوان نموده است فردی که ۱۹ ساعت در هفته از اینترنت استفاده کند، می گوئیم به اینترنت اعتیاد دارد، ولی Young عنوان می کند کسی که حداقل ۳۸ ساعت در هفته یا ۸ ساعت در روز از اینترنت استفاده کند معتاد به اینترنت است [۱۵].

در مطالعه حاضر، بین تعداد واحد افتاده و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری مشاهده نشد که در مطالعه محمدیگی و همکاران نیز همین نتیجه بدست آمد و رابطه معنی دار نبود [۲]. همچنین Beard در تحقیقاتش به نقل از معیدفر، به این نتیجه رسید که استفاده بیش از اندازه تا دیر وقت از خطوط اینترنت دانشگاه، دانشجویان را با خطرات استفاده نامناسب از اینترنت و مشکلات تحصیلی و عدم مشارکت در برنامه های درسی مواجه ساخته است که به تدریج همین امر باعث تشدید اعتیاد به اینترنت بین افراد می گردد [۱۵]. از لحاظ سطح تحصیلات، بین سطح تحصیلات پدر و مادر با وابستگی به اینترنت رابطه معناداری مشاهده نشد، اما در بین والدین تحصیل کرده نمره وابستگی به اینترنت بالاتر بود که می توان چنین استدلال نمود که آزادی دادن بیشتر والدین به فرزندان، در دسترس بودن اینترنت به علت سواد والدین و استفاده خود والدین از دلایل مربوطه می باشد. در پژوهش Chih-Hung Ko این نتیجه بدست آمد که افراد با پایگاه اقتصادی و اجتماعی بالاتر و نیز افراد دارای تحصیلات بالاتر بیشتر در معرض اختلال اعتیاد اینترنتی قرار دارند [۷].

همچنین در مبحث ملاحظات اخلاقی، هماهنگی با محیط های پژوهشی، محرمانه بودن اطلاعات و همچنین آگاهی به دانشجویان جهت مشارکت اختیاری در مطالعه مد نظر قرار گرفت.

در نهایت می توان گفت که امروزه زندگی همه افراد و از جمله دانشگاهیان با اینترنت و شبکه درآمیخته و تحولات عمیقی در ابعاد مختلف زندگی امروزی به وجود آورده است. دانشجویان که امروزه در اغلب کشورها بخش اصلی نیروی جوان را تشکیل می دهند و همچنین با در نظر گرفتن این واقعیت که یکی از گروه های اصلی کاربر اینترنت و رایانه هستند و اینترنت در کنار هم نیروی مهمی در تحول زندگی انسان امروزی و انسان آینده می باشند. دانشجویان و اینترنت هم خود را و هم کلیت جامعه و دانش را دگرگون ساخته و در آینده بیش از این متحول می کنند. در این فرایند دگرگونی پرشتاب و گسترده، دانشجویان زندگی و هویت خود را نیز شکل داده و می سازند لذا کاربست تدابیری که بتوان از این نیرو به طور مثبت و در پیشرفت جامعه استفاده نمود بسیار مهم می باشد.

References

1. Asadi AH, Zarei F, Nasiri A, Moraveji S, Keikhani R, Tehrani H, et al. Digital Media and Health. Tehran: Asare sobhan; 2011. p. 5
2. Mohammad Beigi A, Ghazavi A, Mohammad Salehi N, Ghamari F, Saeedi A. Effect of Internet Addiction on Educational Status of Arak University of Medical Sciences Students Spring 2009. Rahavard Danesh. 2010;12(4):95-102. [In Persian]
3. Khajehmougahi N, Alasvand M. the Studying of Predictor Personality Variables of Internet Addiction. Scientific Medical Journal of Ahwaz University of Medical Sciences. 2010;9(4):359-66. [In Persian]
4. Alavi S, Maracy MR, Jannatifard F, Eslami M, Haghghi M. A Survey of Relationship between Psychiatric Symptoms and Internet Addiction in Students of Isfahan Universities. Scientific Journal of Hamadan University of Medical Sciences & Health Services. 2010;17(2):57-65. [In Persian]
5. Zhou Y, Lin F, Du Y, Qin L, Zhao Z, Xu J, et al. Gray Matter Abnormalities in Internet Addiction: A Voxel-based Morphometry Study. European Journal of Radiology. 2011;79(1):92-5.
6. Saville BK, Gisbert A, Kopp J, Telesco C. Internet Addiction And Delay Discounting In College Students. The Psychological Record. 2010;60(2):273-86.

7. Ko CH, Yen JY, Chen CC, Chen SH, Yen CF. Gender Differences and Related Factors Affecting Online Gaming Addiction among Taiwanese Adolescents. *The Journal of Nervous and Mental Disease* 2005;193(4):273- 277.
8. Goldberg I. Quoted from Steven Levy, Breathing is also Addictive. *NewsWeek* January. 1997;128(27):52.
9. Young K. Internet Addiction: Diagnosis and Treatment Considerations. *Journal of Contemporary Psychotherapy*. 2009;39(4):241-6.
10. Iacovelli A, Valenti S. Internet Addiction's Effect on Likeability and Rapport. *Computers in Human Behavior*. 2009;25(2):439-43.
11. Griffiths M. Internet Abuse and Internet Addiction in the Workplace. *Journal of Workplace Learning*. 2010;22(7):463-72.
12. Nastiezaie N. The Relationship between General Health and Internet Addiction. *Zahedan Journal of Research in Medical Sciences (Tabib-e-SHargh)*. 2009;11(1):57-63.
13. Bergmark KH, Bergmark A, Findahl O. Extensive Internet Involvement—Addiction or Emerging Lifestyle? *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2011;8(12):4488-501.
14. Jang KS, Hwang SY, Choi JY. Internet Addiction and Psychiatric Symptoms among Korean Adolescents. *The Journal of School Health*. 2008;78(3):165-71.
15. Moiedfar S, Habibpor K, Ganji A. A Study of Internet Addictive Behavior among Teenagers and the Youth (15 to 25 years old) in Tehran. *Global Media Journal*. 2007;1(2):1- 6. [In Persian]
16. Dargahi H, Razavi SM. Internet Addiction and its Related Factors: A Study of an Iranian Population. *Payesh*. 2007;6(3):265-72. [In Persian]
17. Vizehfar F. Assessment of the Internet Addiction between Larian Net Users. *The Quarterly Journal of Fundamentals of Mental Health*. 2005;7(25-26): 27-33. [In Persian]
18. Pawlikowski M, Altstötter-Gleich Ch, Brand M. Validation and psychometric properties of a short version of Young's Internet Addiction Test. *Computers in Human Behavior*. 2013;29(3):1212-1223.
19. Stavropoulos V, Alexandraki K, Motti-Stefanidi F. Recognizing Internet Addiction: Prevalence and Relationship to Academic Achievement in Adolescents Enrolled in Urban and Rural Greek High Schools. *Journal of Adolescence*. 2013;36(3):565–576.
20. Hassanzadeh R, Salehi M, Rezaei Kiyasari A. Relationship between the Use of Extreme from Technology (Internet and SMS Addiction) and Educational and Psychological State High School Students. *Quarterly Journal of Educational Psychology Islamic Azad University, Tonekabon Branch*. 2010;1(3):69-81. [In Persian]
21. Park SK, Kim JY, Cho CB. Prevalence of Internet Addiction and Correlations with Family Factors among South Korean Adolescents. *Adolescence*. 2008;43(172):895-909.
22. Kuss DJ, Griffiths MD, Binder JF. Internet Addiction in Students: Prevalence and Risk Factors. *Computers in Human Behavior*. 2013; 29(3):959-966.